

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 13 maj 1924 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om höjning av det vid försäkring i riksförsäkringsanstalten utgående bidraget till anstaltens förvaltningskostnader.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 73, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Gardell* hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta, att det i 16 § i olycksfallsförsäkringslagen omförmälda förvaltningsbidraget måtte vid försäkring i riksförsäkringsanstalten bestämmas till tio procent av försäkringsavgiften, dock att för arbetsgivare, som själv svarade för samtliga understöd, bidraget fortfarande skulle utgå med endast fem procent.

Beträffande vad av motionären anförts till stöd för ifrågavarande hemställan får utskottet hänvisa till motionens innehåll.

Den i motionen avsedda 16 paragrafen i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete innehåller följande bestämmelser:

Innehållet i 16 § av olycksfallsförsäkringslagen.

Såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet skall för varje försäkring i riksförsäkringsanstalten till statsverket erläggas tilläggsavgift med belopp, motsvarande fem procent av försäkringsavgiften, beräknad utan hänsyn till den minskning däri, som inträder för arbetsgivare, vilken genom att lämna bidrag till pensions- eller annan understödskassa eller genom olycksfallsförsäkring av arbetare i annan anstalt än riksförsäkringsanstalten direkt eller indirekt sörjt för att ersättning för genom olycksfall skadade arbetare till större eller mindre del utgår på annat sätt.

Ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag är ock skyldigt att till statsverket erlagga bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet. Bidraget för sådant bolag erlägges för varje räkenskapsår med belopp, motsvarande tre procent av summan av försäkringsavgifterna, beräknade på enahanda sätt som ovan nämnts, för de i bolaget under räkenskapsåret tagna försäkringar.

Övriga omkostnader för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet bestridas av statsmedel.

Bihang till riksdagens protokoll 1924. 9 saml. 2 avd. 20 häft. (Nr 24.)

Förslag i
ämnet av
kommittén
för social-
försäkrin-
gens orga-
nisation.

Det av motionären väckta förslaget är, såsom motionen utvisar, ursprungligen framställt av byråchefen Theofil Andersson i en av honom avgiven reservation till kommitténs för socialförsäkringens organisation den 6 december 1922 avlämnade utlåtande med förslag till anordningar för nedbringande av riks-försäkringsanstaltens och pensionsstyrelsens administrationskostnader.

I berörda utlåtande har nämnda kommitté, efter undersökning av vilka åtgärder som i nyssnämnda syfte skulle kunna genomföras utan mera vittgående principiella förändringar i den nuvarande socialförsäkringslagstiftningen, föreslagit bland annat, att beträffande arbetsgivarnas bidrag till försäkringsrådets och riks-försäkringsanstaltens förvaltningskostnader för närvarande endast ett återställande måtte ske av den vid olycksfallsförsäkringslagens antagande förutsatta proportionen mellan arbetsgivarnas och det allmännas utlägg för bestridande av ifrågavarande kostnader, så att statsverket finge vidkännas ungefär hälften av samma kostnader och arbetsgivarna med undantag av staten såsom arbetsgivare återstående delen därav. För vinnande av berörda syfte hemställdes, att sådan ändring måtte vidtagas i fråga om 16 § i olycksfallsförsäkringslagen, att *dels* det bidrag i förevarande avseende, som i form av tilläggsavgifter nu utginge från de arbetsgivare, vilkas arbetare vore försäkrade i riks-försäkringsanstalten, förhöjdes, så att det samma jämte det för samma ändamål från de ömsesidiga bolagen utgående bidrag kunde antagas väsentligen motsvara hälften av försäkringsrådets och riks-försäkringsanstaltens förvaltningskostnader, *dels ock* sådan ändrad form för utgående av förstnämnda förvaltningskostnadsbidrag stadgades, att det samma för varje försäkring beräknades med hänsyn till den förvaltningskostnad, försäkring kunde antagas komma att föranleda, och tillades nettoförsäkringsavgiften, så att arbetsgivaren sålunda påfördes en bruttoförsäkringsavgift, utgörande summan av nettoavgiften och avgiftstillägget.

I motiveringen till detta kommitténs förslag anfördes bl. a. följande:

Beträffande den sociala olycksfallsförsäkringens bestridas de egentliga försäkringskostnaderna av arbetsgivarna fränsett den jämlikt 16 § i olycksfallsförsäkringslagen å statsverket fallande anparten av administrationskostnaderna för nämnda försäkringsgrens båda statsinstitutioner försäkringsrådet och riks-försäkringsanstalten. Enligt vad som framgår av motiven till olycksfallsförsäkringslagen var det avsett, att de i nyssnämnda § av lagen omförmälda tilläggsavgifterna från arbetsgivare, vilkas arbetare äro försäkrade i riks-försäkringsanstalten, samt bidragen från de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagen skulle tillhoppa utgöra omkring hälften av försäkringsrådets och riks-försäkringsanstaltens sammanlagda förvaltningskostnader. Omkostnaderna för upprätthållandet av nämnda institutioners verksamhet hava emellertid betydligt överstigit vad som förutsatts vid lagens tillkomst, så att i genomsnitt för åren 1918—1921 ovan berörda tilläggsavgifter och bidrag uppgått icke till hälften, utan endast till omkring en tredjedel av institutionernas förvaltningskostnader.

Ur försäkringsteknisk synpunkt äro vissa olägenheter förbundna med det för arbetsgivare, vilkas arbetare äro försäkrade i riks-försäkringsanstalten,

nu föreskrivna sättet att till en för alla försäkringar lika procent av försäkringsavgiften bestämma arbetsgivarnas förvaltningskostnadsbidrag. Det efter sådan grund bestämda bidraget kommer nämligen ofta att icke stå i rätt förhållande till de av försäkringen föranledda förvaltningskostnaderna. Systemet leder därhän, att den arbetsgivare, som i riks-försäkringsanstalten får betala större förvaltningsbidrag än som belingas av anstaltens förvaltningsbestyr med hans försäkring, tar sin försäkring i en annan försäkringsinrättning, där förvaltningsavgiften kan sättas lägre. I anstalten komma såmedelst att kvarstanna företrädesvis de arbetsgivare, för vilka förvaltningsbidraget är lägre än det rätteligen borde vara och vilka därför hava ekonomisk fördel av att kvarstanna. Det torde vara klart, att de olägenheter, som ovan angivits och som göra sig tydligt gällande redan med de nu utgående tilläggsavgifterna, skulle ännu mera framträda, om dessa tilläggsavgifter skulle i någon väsentligare grad höjas. Kommittén har därför, under förutsättning att förhöjning skall ske av det i form av tilläggsavgifter nu utgående bidraget till försäkringsrådets och riks-försäkringsanstaltens administrationskostnader, ansett det vara nödvändigt, att sättet för detta bidrags utgående förändras så, att för varje försäkring i sammanhang med försäkringsavgiftens fastställande bidraget beräknas med hänsyn till den förvaltningskostnad, försäkringen kan antagas komma att föranleda och tillägges nettoavgiften, varefter arbetsgivaren påföres en bruttoavgift, utgörande summan av nettoavgiften och avgiftstillägget.

Beträffande frågan om och i vad mån den nuvarande fördelningen av olycksfallsförsäkringens förvaltningskostnader mellan statsverket och arbetsgivarna bör förändras till statsverkets fördel anser kommittén, under förutsättning att man hade fullt fria händer i fråga om olycksfallsförsäkringens organisation, det riktiga vore, att försäkringstagarna ensamma finge vidkännas de av försäkringen föranledda kostnaderna. Kommittén, som visserligen anser grundsatsen, att envar arbetsgivare bör helt täcka kostnaderna för sin försäkring, böra bringas i full tillämpning, så snart sådant utan olägenhet kan ske, har emellertid på i utlåtandet närmare angivna skäl funnit det nödvändigt, att det i förevarande avseende iakttages nödig varsamhet, och att man framgår endast successivt i mån av vunnen erfarenhet och efter erforderlig förändring av olycksfallsförsäkringens organisation. I enlighet härmed anser sig kommittén därför böra föreslå, att för närvarande endast ett återställande sker av den vid olycksfallsförsäkringslagens antagande förutsatta proportionen mellan arbetsgivarnas och det allmännas utlägg för bestridande av ifrågakvarande kostnader, så att statsverket får vidkännas ungefär hälften av samma kostnader och arbetsgivarna med undantag av staten såsom arbetsgivare återstående delen därav. Därvid har kommittén, då arbetsgivarbolagens nuvarande bidrag till olycksfallsförsäkringens administrationskostnader i huvudsak torde motsvara de kostnader, som de i bolagen tagna försäkringarna förorsaka olycksfallsförsäkringens båda statsinstitutioner, ansett någon förändring icke böra äga rum i fråga om arbetsgivarbolagens bidrag. Dessa skulle alltså för varje bolag fortfarande utgå med tre procent av summan av försäkringsavgifterna för de i bolaget under räkenskapsåret tagna försäkringar. För de arbetsgivare, vilkas arbetare äro försäkrade i riks-försäkringsanstalten, måste därför ske sådan förhöjning av det bidrag till förvaltningskostnaderna, som dessa arbetsgivare nu få vidkännas i form av tilläggsavgifter, att detta bidrag jämte det för samma ändamål från arbetsgivarbolagen utgående bidrag kan antagas väsentligen

motsvara hälften av försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader.

Den kostnadsbesparing för statsverket, som kommitténs framställda förslag rörande förhöjning av förvaltningskostnadsbidrag skulle hava åstadkommit, därest detsamma varit i tillämpning år 1921, skulle hava uppgått till omkring 550,000 kronor. För år 1922 skulle motsvarande kostnadsbesparing hava uppgått till omkring 500,000 kronor.

Reservationer inom kommittén.

Inom kommittén hava på denna punkt anförts skiljaktiga meningar av två av kommitténs elva i ärendet deltagande ledamöter. Den ene av dessa har tillstyrkt en ytterligare förhöjning i förvaltningsavgifterna för de arbetsgivare, som hava försäkring i riksförsäkringsanstalten, så att dessa avgifter jämte de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagens bidrag kunde antagas motsvara försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens samfällade förvaltningskostnader. Den andra reservanten åter har, såsom förut nämnts, framställt enahanda yrkande som det i nu förevarande motion framförda, därvid av honom gjorts gällande, att såmedelst det av kommittén åsyftade målet enklast skulle nås.

Yltrandan över kommitténs förslag.

Jämväl bland de över utlåtandet hörda myndigheterna hava skilda meningar å nu förevarande punkt uttalats.

Statskontoret har förklarat sig icke hava något att erinra mot syftet med de av kommittén i nu förevarande hänseende föreslagna nya bestämmelserna, men ansett det böra tagas under övervägande, huruvida ej det av byråchefen Theofil Andersson framlagda förslaget till ändrade bestämmelser i det föreliggande hänseendet kunde anses innebära en enkel och tillfredsställande lösning av spörsmålet.

Försäkringsrådet har i så måtto tillstyrkt kommitténs förslag om ändrad grund för beräkning av tilläggsavgifter för arbetsgivare, vilkas arbetare äro försäkrade i riksförsäkringsanstalten, att berörda tilläggsavgifter synts försäkringsrådet böra bestämmas med skälig hänsyn ej såsom f. n. endast till försäkringsavgiftens belopp, utan även till omfattningen av arbetsgivarens verksamhet eller andra förhållanden vid densamma, i den mån sådana förhållanden kunna väsentligt inverka på storleken av omkostnaderna. Emellertid har försäkringsrådet ifrågasatt, huruvida den av kommittén föreslagna, synnerligen avsevärda förändringen av grunderna för arbetsgivarnas bidragsskyldighet, enligt vilken samma bidragsskyldighet skulle ökas och ökningen bäras allenast av de arbetsgivare, vilkas arbetare äro försäkrade i riksförsäkringsanstalten, skulle vara lämplig, innan frågan om en möjligast enhetlig socialförsäkring kunnat upptagas till behandling. Därest emellertid en förhöjning av tilläggsavgifterna ansåges nu böra genomföras, vore lämpligare, att för de nya avgifterna liksom f. n. en viss procent bestämdes i förhållandet till nettoavgifterna. Denna procentsats borde gälla ej för varje särskild avgift utan för avgifternas summa. Då kommitténs förslag under nuvarande förhållanden skulle innebära ungefär en fördubbling av summan av till-

läggsavgifterna för försäkringar i riksförsäkringsanstalten, bleve denna summa ungefär 10 procent av summan av försäkringsavgifterna.

Tvenne ledamöter i försäkringsrådet avstyrkte för sin del kommitténs förslag på den grund, att frågan om socialförsäkringens enhetliga organisation ännu icke av kommittén upptagits till behandling, samt förklarade sig anse, att i allt fall förvaltningsbidraget borde höjas jämväl för arbetsgivarnas ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag i proportion till vad som föreslagits beträffande försäkringstagarna i riksförsäkringsanstalten.

En annan ledamot i försäkringsrådet tillstyrkte kommitténs förslag oförändrat under framhållande av angelägenheten av att de ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolagens ställning i konkurrensen med riksförsäkringsanstalten ej vore alltför oförmånlig.

Riksförsäkringsanstalten har framhållit, att den av kommittén föreslagna formen för överflyttning från statsverket till arbetsgivarna av en del av förvaltningskostnaderna för olycksfallsförsäkringen innebure en rubbning av statsanstaltens och de ömsesidiga bolagens inbördes ställning enligt det nuvarande försäkringssystemet. I sin praktiska tillämpning skulle kommitténs förslag leda till konsekvenser, som för ett försäkringsföretag med riksförsäkringsanstaltens ställning och arbetsuppgifter måste anses obilliga och uppenbart orimliga. Gentemot det av byråchefen Theofil Andersson reservationsvis framförda förslaget framhölls, att enligt detsamma skulle de större arbetsgivarna, vilkas försäkringar droge de relativt minsta förvaltningskostnaderna, komma att i stor utsträckning bekosta de mindre arbetsgivarnas försäkring. En sådan anordning måste därför rättvisligen medföra en höjning av det nu utgående förvaltningsbidraget från de ömsesidiga bolagen. Under förutsättning att dessa ålades skyldighet att taga del i den f. n. enbart å riksförsäkringsanstalten fallande, till cirka 270,000 kronor beräknade årliga kostnaden för hos okända arbetsgivare inträffande skador funne sig riksförsäkringsanstalten kunna godtaga, att bidraget från dess försäkringstagare till anstaltens och försäkringsrådets förvaltningskostnader höjdes från 5 till 8 procent att, liksom de ömsesidiga bolagens motsvarande bidrag, utgå å summan av de till riksförsäkringsanstalten årligen inflytande försäkringsavgifter. Varje höjning därutöver för riksförsäkringsanstaltens försäkringstagare måste enligt anstaltens mening med nödvändighet betinga en motsvarande höjning jämväl i de ömsesidiga bolagens förvaltningsbidrag.

Fråga om ändring av 16 § i olycksfallsförsäkringslagen förevar till behandling vid fjolårets riksdag på grund av en inom andra kammaren av herr af Ekenstam då väckt motion. I motionen hemställdes i hithörande avseende, att de ömsesidiga bolagen måtte helt befrias från skyldighet att erlægga bidrag till riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader, samt att bolagens bidrag till försäkringsrådets verksamhet måtte begränsas till högst en procent av försäkringsavgifterna.

Andra lagutskottet, som för förberedande behandling förehade motionen,

*Förslag i
ämnet vid
1923 års
riksdag.*

anförde i sitt över densamma avgivna utlåtande följande: Enligt vad utskottet inhämtat, hade de i kommitténs för socialförsäkringens organisation förenämnda utlåtande innefattade förslagen ännu ej varit föremål för beslut av Kungl. Maj:t och någon proposition med anledning av samma förslag vore icke heller att förvänta till 1923 års riksdag. Då det av motionären i nu förevarande del framställda förslaget om ändringar i olycksfallsförsäkringslagen icke lämpligen låte sig upptaga till prövning fristående från de förslag i samma och närliggande spörsmål, som innefattades i kommitténs ovan berörda utlåtande, samt sistnämnda förslag ännu vore på Kungl. Maj:ts prövning beroende, funne utskottet motionen i denna del ej lämpligen böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottets avstyrkande hemställan, som avgavs utan meningsskiljaktighet, godkändes av riksdagens båda kamrar.

*Utskottets
yttrande.*

Enligt vad utskottet inhämtat har det av kommittén för socialförsäkringens organisation den 6 december 1922 avlämnade utlåtandet med förslag till anordningar för nedbringande av riksförsäkringsanstaltens och pensionsstyrelsens administrationskostnader med de i samma utlåtande reservationsvis framförda särmeningar ännu icke i nu förevarande del varit föremål för ståndpunktstagande från Kungl. Maj:ts sida.

Den ovan lämnade redogörelsen åskådliggör, huru vitt skiftande meningarna i förevarande fråga äro samt det nära samband densamma äger med det sedan länge omstridda spörsmålet om lämpligaste sättet för den obligatoriska olycksfallsförsäkringens handhavande genom statligt eller enskilda organ och i händelse av bådaderas användning om avvägandet dem emellan.

Nämnda spörsmål, vilket å sin tid hänskjutits till en numera tillsvidare avbruten kommittéutredning, är, enligt vad utskottet erfarit, f. n. under ingående övervägande av den av Kungl. Maj:t den 1 sistlidne september tillsatta kommittén med uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag angående åtgärder för vinnande av besparingar i statsförvaltningen (statens besparingskommitté).

Att under sålunda angivna förhållanden riksdagen skulle på grund av förevarande motion taga ståndpunkt till det nu ifrågavarande, i förenämnda kommittéutlåtande reservationsvis framförda förslaget finner utskottet ej vara att tillråda.

På grund av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 maj 1924.

På andra lagutskottets vägnar:

BROR PETRÉN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Bror Petrén, von Sydow**, *Alfred Petrén*, greve *Spens, von Koch**, *Tjällgren*, *Sigfrid Hansson** och *Franzén*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg*, *Hagman**, *Karlsson* i Gasabäck, *Nilsson* i Vibberbo, *Holmström* i Stockholm, *Carlsson* i Solberga och *Svensson* i Skönsberg.

* Fj närvarande vid utlåtandets justering.